

handle med end andre Mennesker her i Landet. Og havde Arbejdsgiverne ikke naaet noget ad den Vej, saa havde de jo staaet langt stærkere, og med langt større Tilhold hos den offentlige Mening i Kampen, end de kom til at staa, thi det maa vi huske paa, at denne Kamp kæmpes som de gamle Kampe paa en Arena, hvor Dommerne se paa det og til sidst afgøre Sagen, og Dommerne, det er os andre, som ikke direkte ere Parter i Kampen, og som her paa dette Omraade komme til at danne den offentlige Mening. Thi der gennemføres ikke noget paa dette Omraade uden med Støtte af den offentlige Mening her i Landet.

Jeg har først undret mig over, at den Kamp blev saa let indledet. Men dernæst har jeg for Resten ogsaa undret mig over, at man havde Raad til at føre en saadan Kamp. Man maatte have adskilligt af Midler opsamlet i de Kredse, navnlig i Byerne, paa begge Sider, for at kunne føre en saadan Krig. Ude hos os paa Landet vilde det have været umuligt; hverken Arbejderne eller Bønderne kunde have ført en saadan Kamp. Ogsaa det undrede mig altsaa, at der var saa godt Raad dertil.

Men naar jeg ser paa, hvad Grunden kunde være til, at Kampen kom saa hurtigt, saa forstaar jeg, at Grunden nærmest var den, at Arbejdsgiverne ikke havde organiseret sig i Tide. De havde ladet det gaa i lange Tider, og den ene Arbejdsgiver efter den anden havde maattet ligge under for Arbejdernes stærkere Organisation. Det er sikkert nok, at derigennem er der hos Arbejdsgiverne opsamlet adskillig Bitterhed. Det er Arbejdsgivernes Fejl, at de ikke have organiseret sig før. Jeg tror, det havde været heldigt for alle Parter, om de havde gjort det. Saa kunde det være kommet til en virkelig Forhandling fra begge Sider, saa kunde man have faaet enhver lille Uoverensstemmelse, der var kommen frem i Aarens Løb, løst meget bedre, end den nu kan løses ved store Slag enten i Bordet eller med Sværdet. Men nu havde man faaet en Organisation, nu kunde man noget, nu vilde man Krig. Bitterhed avler Bitterhed, og et Vidnesbyrd om Sindelaget paa begge Sider har jeg faaet ved et Par Samtaler, jeg paa Rejser har haft, første Gang med Arbejdsgivere, siden med Arbejdere. Jeg rejste i Begyndelsen af Juni Maaned med nogle Arbejdsgivere, og Dagens staaende Samtale- emne var jo Lockouten. Vi talte frem og tilbage, hver kom med sin Mening, og vore Meninger faldt ikke sammen. Men en af

dem ytrede: „Det kan nu være det samme, men denne Lockout skal nu være i et Par Maaneder, og naar den har været saa længe, saa ere Arbejderne møre.“ „Nej, mine Herrer“, svarede jeg, „deri tage De sikkert fejl, Arbejderne blive ikke møre i Løbet af et Par Maaneder; det er ikke saa let at gøre Folk møre, som De tro. Arbejderne ere organiserede, de have samlet Penge ind og kunne samle flere; det gaar vist ikke, det er min Tro.“ Saa gik der to Maaneder og meget mere, og saa kom jeg først i August paa Rejse sammen med nogle Arbejdere, der havde været herinde for at stemme om et Forligsforslag. Jeg mente, det var forkert, at dette Forligsforslag ikke var blevet vedtaget. Den Indvending, vi alle kende, og som vi alle have hørt: et Reglement, Arbejdsgiverne vilde komme med; og som stod i Strid med Forliget, tillagde jeg ikke stort Værd, fordi jeg mente, at vilde Arbejdsgiverne efter Forliget komme med Reglementer mod Forliget, vilde de faa alle imod sig. Vi kunde ikke enes derom, men under Samtalen sagde en af Arbejderne: „For Resten trænge vi ikke saa haardt til Forlig; lad os vente til September Maaned, saa ere Arbejdsgiverne møre.“ Jeg sagde: „Nej, de ere slet ikke møre, det maa De ikke tro; det er ikke saa let at gøre hinanden møre.“ Jeg nævner disse Eksempler, fordi de slog mig som Vidnesbyrd om den Bitterhed og den Undervurdering af hinandens Kræfter, der var paa begge Sider.

Der er endvidere en anden Betragtning, som vi ude paa Landet absolut maa have gjort i denne Sommer ved at se paa den førte Kamp. Det er den, at hele denne Teori om Betydningen af Indlandets Marked for det danske Landbrug har saa uendelig lidt paa sig. Vi have hele Tiden ment, at den ikke havde meget paa sig, men denne Kamp i Sommer har vist os, at vi havde Ret endogsaa til Overmaal. Det har lydt fra flere Sider: Byerne ere efterhaanden voksede op saaledes, at det egentlig er dem, hvorpaa Landboerne skulle basere deres Fremtid. Der er endogsaa sagt: Byerne blive egentlig Forsørgelsesanstalter for det danske Landbrug. Der er sagt, vi skulle indrette vort Skattevæsen saaledes, at vore Produkter skulde gaa til Indlandets Marked. Ja, der er sagt saa meget, men naar vore Forsørgelsesanstalter, Byerne, slaas, naar de ødelægge sig selv økonomisk og saaledes, at de ingen Penge have at købe for, og vi samtidig kunne faa mere for vore Produkter, end vi pleje, hvilken Betydning har saa det indenlandske